

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ Δ/ΝΣΗ Π/ΘΜΙΑΣ &
Δ/ΘΜΙΑΣ ΕΚΠ/ΣΗΣ ΚΡΗΤΗΣ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΣΧΟΛ. ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ Δ.Ε.
Ν. ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ

Τηλ. 2810 246860
Ταχ. Δ/ση: Ρολέν 4,
713 05 ΗΡΑΚΛΕΙΟ

E-mail: grss@dide.ira.sch.gr

Βασιλεία Καλοκύρη
Σχολική Σύμβουλος Φιλολόγων

Τηλ. 2810 246.864 // 2810 310.634

κιν. 697 99 30 724

Ιστοσελίδες: ΦΙΛΟΛΟΓΟΙ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ

<http://users.sch.gr/sfscholiki/fi>

ΔΙΚΤΥΟ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΦΙΛΟΛΟΓΩΝ –
ΣΥΝΕΡΓΑΤΙΚΕΣ ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΕΣ

<http://diktyofilologonkalokyri.weebly.com>

E-mail : kalokyri@sch.gr

Ηράκλειο, 19-4-2016

Αρ. Πρωτ.: 777

Προς:

Διευθύνσεις Σχολείων Δ.Ε.
περ. εν. Ηρακλείου Φιλολόγων
αρμοδιότητας Σχολικής
Συμβούλου Φιλολόγων Β.
Καλοκύρη

Φιλολόγους Σχολείων Δ.Ε.
περ. εν. Ηρακλείου
αρμοδιότητας Σχολικής
Συμβούλου Φιλολόγων Β.
Καλοκύρη

*(διαμέσου των Δ/σεων των
Σχολείων)*

Κοιν. :

1. Περιφερειακή Δ/ση Π/θμιας &
Δ/θμιας Εκπαίδευσης Κρήτης
2. Προϊστάμενο Επιστημ.&
Παιδαγ. Καθοδήγησης Δ/θμιας
Εκπ/σης
3. Διεύθυνση Δ.Ε. Ηρακλείου

Θέμα: «Οδηγίες για τις εξετάσεις περιόδου Μαΐου-Ιουνίου 2016 στα φιλολογικά μαθήματα του Λυκείου.»

Σχετ.: Εγκύκλιος ΥΠΕΠΘ Αρ. Πρωτ. 188140/Δ2/20-11-2015

Εγκύκλιος ΥΠΕΠΘ Αρ. Πρωτ. 63748/Δ2/ 14-04-2016

Αγαπητοί/-τές Συνάδελφοι,

Καθώς πλησιάζει η λήξη των μαθημάτων και στη συνέχεια η περίοδος των προαγωγικών και απολυτηρίων εξετάσεων του Γενικού Λυκείου υπενθυμίζω και επισημαίνω ορισμένα σχετικά ζητήματα.

1. Εξεταστέα ύλη προαγωγικών και απολυτηρίων εξετάσεων Γενικού λυκείου στα φιλολογικά μαθήματα

Υπενθυμίζουμε σχετικά με την εξεταστέα ύλη των προαγωγικών και απολυτηρίων εξετάσεων του Γενικού λυκείου¹:

Η εξεταστέα ύλη για τα μαθήματα του Γενικού Λυκείου που εξετάζονται γραπτώς στις προαγωγικές και απολυτήριες εξετάσεις **δεν μπορεί να είναι λιγότερη από το μισό και περισσότερη από τα 2/3 της διδακτέας.**

Η επιλογή και ο ακριβής προσδιορισμός της εξεταστέας ύλης για κάθε μάθημα γίνεται από τον διδάσκοντα και **σε περίπτωση που το μάθημα διδάσκεται από περισσότερους του ενός καθηγητές γίνεται μετά από συνεργασία μεταξύ τους.**

Η εξεταστέα ύλη εγκρίνεται από τον Διευθυντή και γνωστοποιείται στους μαθητές πέντε (5) εργάσιμες ημέρες πριν από τη λήξη των μαθημάτων.

Διευκρινίζεται ότι για τα μαθήματα που θα εξεταστούν και σε πανελλαδικό επίπεδο η εξεταστέα ύλη (σε επίπεδο σχολικής μονάδας) δεν μπορεί να είναι λιγότερη από το μισό και περισσότερη από τα 2/3 της διδακτέας.

2. Οδηγίες για τον τρόπο αξιολόγησης των φιλολογικών μαθημάτων του Γενικού Λυκείου για το έτος 2015-16.

Στην εγκύκλιο του ΥΠΠΕΘ Αρ. Πρωτ. 188140/Δ2/20-11-2015² με θέμα «Οδηγίες για τον τρόπο αξιολόγησης μαθημάτων του Γενικού Λυκείου για το σχολ. έτος 2015-2016» προσδιορίζεται ο αριθμός και τα είδη των θεμάτων στα φιλολογικά μαθήματα καθώς και η συγκεκριμένη μοριοδότηση.

Στην ίδια εγκύκλιο επισημαίνονται και τα ακόλουθα:³

«1. Τα θέματα των γραπτών προαγωγικών και απολυτηρίων εξετάσεων λαμβάνονται από την ύλη που ορίζεται ως εξεταστέα για κάθε μάθημα κατά το έτος που γίνονται οι εξετάσεις. Οι ερωτήσεις είναι ανάλογες με εκείνες που υπάρχουν στα σχολικά εγχειρίδια και στις οδηγίες του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής, διατρέχουν

¹ Εγκύκλιος ΥΠΠΕΘ Αρ. Πρωτ. 63748/Δ2/ 14-04-2016. Εξεταστέα ύλη προαγωγικών και απολυτηρίων εξετάσεων Γενικού λυκείου. [Υπενθυμίζω ότι έχει αναρτηθεί στον ιστότοπο που επιμελούμαι, «Φιλολογοί Ηρακλείου», στην καταχώριση «Νομοθεσία–Οδηγίες ΥΠΠΕΘ→ ΓΕΝΙΚΟ ΛΥΚΕΙΟ

² Υπενθυμίζω ότι για διευκόλυνσή σας μπορείτε να τη βρείτε αναρτημένη στον ιστότοπο που επιμελούμαι, «Φιλολογοί Ηρακλείου», στην καταχώριση «Νομοθεσία–Οδηγίες→ ΓΕΝΙΚΟ ΛΥΚΕΙΟ http://users.sch.gr/sfscholiki/fi/index.php?option=com_content&view=article&id=131:2012-10-24-20-08-47&catid=8:2009-12-14-10-33-24&Itemid=9]

³ Ο.π. σελ. 1.

όσο το δυνατόν μεγαλύτερη έκταση της εξεταστέας ύλης, ελέγχουν ευρύ φάσμα διδακτικών στόχων και είναι κλιμακούμενου βαθμού δυσκολίας. Οι μαθητές απαντούν υποχρεωτικά σε όλα τα θέματα.

2. Σε περίπτωση κατά την οποία ένα θέμα αναλύεται σε υποερωτήματα, η βαθμολογία που προβλέπεται γι' αυτό κατανέμεται ισότιμα στις επιμέρους ερωτήσεις, εκτός αν κατά την ανακοίνωση των θεμάτων καθορίζεται διαφορετικός βαθμός για κάθε μια από αυτές.»

3. Γενικές επισημάνσεις για τα θέματα των εξετάσεων στα Φιλολογικά μαθήματα του Γενικού Λυκείου

- ✚ Προσέχουμε το είδος των ερωτήσεων - θεμάτων να ανταποκρίνονται στις προαναφερόμενες Οδηγίες για τον τρόπο αξιολόγησης των (φιλολογικών) μαθημάτων του Γενικού Λυκείου για το σχ. έτος 2015-16. (ΥΠΠΕΘ Αρ. Πρωτ. 188140/Δ2/20-11-2015)
- ✚ Διαμορφώνουμε τα θέματα/τις ερωτήσεις και τη μοριοδότηση αντίστοιχα προς τα προβλεπόμενα στις Οδηγίες αυτές.
- ✚ Χρειάζεται να σημειώνουμε τις μονάδες στο τέλος κάθε ερώτησης ή υποερωτήματος.
- ✚ Υπενθυμίζουμε κι εδώ ότι ακριβώς επειδή η αξιολόγηση είναι μια παιδαγωγική διαδικασία ανατροφοδότησης των μαθητών, γι' αυτό χρειάζεται να εφαρμόζεται σύμφωνα με παιδαγωγικές μεθόδους.
- ✚ Υπό την προοπτική αυτή, προσπαθούμε τα θέματά μας να καλύπτουν ευρείας έκτασης ύλη και να είναι αντιπροσωπευτικά όσων διδάξαμε επαρκώς, κατά τη διάρκεια της σχολικής χρονιάς.
- ✚ Επίσης, για παιδαγωγικούς λόγους χρειάζεται να είναι κλιμακούμενης (διαβαθμισμένης) δυσκολίας.
- ✚ Απαραίτητο, επιπλέον, είναι τα ζητούμενα να έχουν διατυπωθεί με ακρίβεια, σαφήνεια και με ολοκληρωμένο νόημα, με γνώμονα οι μαθητές να μπορούν να απαντήσουν άμεσα, και όχι να συνηθίζουν «να εξαρτώνται» από προφορικές συμπληρωματικές διευκρινίσεις. Με θέματα σαφή και ακριβή, οι ενδοσχολικές εξετάσεις βοηθούν, ιδιαίτερα στην Α' και Β' τάξη ΓΕΛ, και στην προετοιμασία των μαθητών για άλλες εξετάσεις όπου δεν επιτρέπονται οι διευκρινίσεις.

- ☞ Επισημαίνουμε, βέβαια, ότι οι μαθητές πρέπει να εξοικειώνονται σε όλη τη διάρκεια του διδακτικού έτους να κατανοούν τις εκφωνήσεις των ζητούμενων χωρίς συμπληρωματικές προφορικές διευκρινίσεις. Μια απότομη αλλαγή τακτικής στις προαγωγικές ή απολυτήριες ενδοσχολικές εξετάσεις του Λυκείου μπορεί να επηρεάσει αρνητικά την επίδοσή τους, χωρίς δική τους ευθύνη.

Επιπλέον, λαμβάνουμε πάντοτε υπόψη τους συγκεκριμένους μαθητές μας (μαθησιακές ιδιαιτερότητες και ανάγκες στις οποίες πρέπει να ανταποκριθούμε και ως προς τη διατύπωση των θεμάτων).

4. Ο Τρόπος αξιολόγησης ανά μάθημα στο ΓΕΛ κατά το σχολ. έτος 2015-16⁴

(Για διευκόλυνση, περιλαμβάνονται οι οδηγίες και για τα φιλολογικά μαθήματα που εξετάζονται με πανελλαδικές εξετάσεις.)

A. Αρχαία Ελληνική Γλώσσα

I. Για την εξέταση της **Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας και Γραμματείας στην Α΄ τάξη Ημερήσιου** και Α΄ και Β΄ τάξεις Εσπερινού Γενικού Λυκείου δίνεται στους μαθητές σε φωτοαντίγραφο **απόσπασμα κειμένου διδαγμένου από το πρωτότυπο, 12-20 στίχων**, με νοηματική συνοχή και ζητείται από αυτούς:

α) να **μεταφράσουν** στη Νέα Ελληνική ένα τμήμα του **οκτώ έως δέκα (8-10) στίχων**

β) να απαντήσουν επί του δοθέντος κειμένου (με εξαίρεση την υπό το στοιχείο «ι» ερώτηση επί μεταφρασμένου κειμένου) σε:

ι. **τρεις (3) ερωτήσεις ερμηνευτικές** που μπορεί να αναφέρονται σε ιδέες, αξίες, προβλήματα, στη στάση, στο ήθος ή στο χαρακτήρα προσώπων, στο ιστορικό, κοινωνικό, πολιτιστικό πλαίσιο της εποχής της συγγραφής του έργου, στη δομή του κειμένου, σε υφολογικά και αισθητικά θέματα. Οι δύο (2) από τις ερωτήσεις αυτές αναφέρονται στο δοθέν απόσπασμα και η τρίτη σε τμήμα διδαγμένου από μετάφραση κειμένου⁵. Για τις απαιτήσεις της τρίτης ερώτησης δίνεται στους μαθητές σε φωτοαντίγραφο το συγκεκριμένο μεταφρασμένο τμήμα κειμένου

⁴ Παραθέτονται εδώ για διευκόλυνση οι οδηγίες που περιέχονται στην εγκύκλιο του ΥΠΠΕΘ Αρ. Πρωτ. 188140/Δ2/20-11-2015, με θέμα «Οδηγίες για τον τρόπο αξιολόγησης μαθημάτων του Γενικού Λυκείου για το σχολ. έτος 2015-2016».

⁵ Βλ. επισήμανση – διευκρίνισή μου στη σελ. 20: **4. I. Ειδικότερες διευκρινίσεις – επισημάνσεις κατά περίπτωση μαθήματος: Αρχαία Ελληνική Γλώσσα.**

ii. μία (1) ερώτηση που αναφέρεται στο γραμματειακό είδος του κειμένου, στον συγγραφέα ή στο έργο του·

iii. μία (1) ερώτηση λεξιλογική-σημασιολογική που αναφέρεται στην παραγωγή και σύνθεση λέξεων της Αρχαίας Ελληνικής, σε ομόρριζες λέξεις, σε απλές ή σύνθετες, στη σύνδεση λέξεων της Αρχαίας και της Νέας Ελληνικής, στη διατήρηση ή στην αλλαγή της σημασίας τους, σε συνώνυμα και αντώνυμα κ.λπ.·

iv. μία (1) ερώτηση γραμματικής·

v. μία (1) ερώτηση συντακτικού·

Οι ερωτήσεις υπό τα στοιχεία «iii», «iv» και «v» μπορεί να αναλύονται σε δύο (2) ισοδύναμα βαθμολογικώς υποερωτήματα.

Η μετάφραση βαθμολογείται με τριάντα (30) μονάδες και καθεμιά από τις επτά (7) ερωτήσεις με δέκα (10) μονάδες.

II. Για την εξέταση στο μάθημα **Αρχαία Ελληνική Γλώσσα και Γραμματεία** του προγράμματος **Γενικής Παιδείας της Β΄ τάξης Ημερησίου Γενικού Λυκείου και της Γ΄ τάξης Εσπερινού Γενικού Λυκείου** δίνεται στους μαθητές σε φωτοαντίγραφο απόσπασμα διδαγμένου από το πρωτότυπο κειμένου, **12-20 στίχων**, με νοηματική συνοχή και ζητείται από αυτούς:

α) να μεταφράσουν στη Νέα Ελληνική ένα τμήμα του **οκτώ έως δέκα (8-10) στίχων**·

β) να απαντήσουν σε τρεις (3) ερωτήσεις ερμηνευτικές, που μπορεί να αναφέρονται σε ιδέες, αξίες, προβλήματα και επιχειρήματα, στη στάση, στο ήθος ή στον χαρακτήρα των προσώπων, στο ιστορικό, κοινωνικό, πολιτιστικό πλαίσιο της εποχής της συγγραφής του έργου, στη δομή του κειμένου, σε υφολογικά και αισθητικά θέματα. Οι δύο (2) από τις ερωτήσεις αυτές αναφέρονται στο δοθέν από το πρωτότυπο απόσπασμα και η τρίτη σε απόσπασμα διδαγμένου από μετάφραση κειμένου, για τις απαιτήσεις της οποίας δίνεται στους μαθητές σε φωτοαντίγραφο το εν λόγω απόσπασμα.

γ) να απαντήσουν επί του δοθέντος από το πρωτότυπο διδαγμένου κειμένου σε:

i. μία (1) ερώτηση λεξιλογική-σημασιολογική που αναφέρεται στην παραγωγή και σύνθεση λέξεων της Αρχαίας Ελληνικής, σε ομόρριζες λέξεις, σε απλές ή σύνθετες, στη συσχέτιση λέξεων της Αρχαίας και της Νέας Ελληνικής, στη διατήρηση ή στην αλλαγή της σημασίας τους, σε συνώνυμα και αντώνυμα, κ.λπ.·

ii. μία (1) ερώτηση γραμματικής·

iii. μία (1) ερώτηση συντακτικού·

Οι ερωτήσεις αυτές (υπό τα στοιχεία γ «ί», «ίι» και «ίιι») μπορεί να αναλύονται σε δύο ισοδύναμα βαθμολογικώς υποερωτήματα.

δ) να απαντήσουν σε μία (1) ερώτηση που αναφέρεται στο γραμματειακό είδος του κειμένου, στον συγγραφέα ή στο έργο του.

Η μετάφραση βαθμολογείται με τριάντα (30) μονάδες και καθεμιά από τις επτά (7) ερωτήσεις με δέκα (10) μονάδες.

III. Για την εξέταση στο μάθημα Αρχαία Ελληνική Γλώσσα και Γραμματεία της Β΄ τάξης Ημερησίου Γενικού Λυκείου και Γ΄ τάξης Εσπερινού Γενικού Λυκείου (Ομάδα Μαθημάτων Προσανατολισμού Ανθρωπιστικών Σπουδών)

δίδεται σε φωτοαντίγραφο:

1. Απόσπασμα διδαγμένου κειμένου από το πρωτότυπο, **12-20 στίχων**, με νοηματική συνοχή και ζητείται από τους μαθητές:

α) να μεταφράσουν στη Νέα Ελληνική ένα τμήμα του **8-10 στίχων**·

β) να απαντήσουν επί του κειμένου αυτού σε:

i. δύο (2) ερωτήσεις ερμηνευτικές που μπορεί να αναφέρονται σε ιδέες, αξίες, προβλήματα, στη στάση, στο ήθος ή στον χαρακτήρα προσώπων, στο ιστορικό, κοινωνικό, πολιτιστικό πλαίσιο της εποχής της συγγραφής του έργου, στη δομή και σύνθεση του κειμένου, στην παρουσίαση και αξιολόγηση επιχειρημάτων, σε υφολογικά και αισθητικά θέματα κ.λπ.

ii. μία (1) ερώτηση που αναφέρεται στο γραμματειακό είδος του κειμένου, στον συγγραφέα ή στο έργο του·

iii. μία (1) ερώτηση λεξιλογική-σημασιολογική που αναφέρεται στην παραγωγή και σύνθεση λέξεων της Αρχαίας Ελληνικής, σε ομόρριζες λέξεις, σε απλές ή σύνθετες, στο συσχετισμό λέξεων της Αρχαίας και της Νέας Ελληνικής, στη διατήρηση ή αλλαγή της σημασίας τους, σε συνώνυμα και αντώνυμα κ.λπ.

2. Απόσπασμα αδιδακτού κειμένου της αττικής διαλέκτου από το πρωτότυπο, 10-12 στίχων στερεότυπης έκδοσης, με νοηματική συνοχή και ζητείται από τους μαθητές:

α) να το μεταφράσουν στη Νέα Ελληνική·

β) να απαντήσουν επί του κειμένου αυτού σε:

i. μία (1) ερώτηση γραμματικής·

ii. μία (1) ερώτηση συντακτικού·

Καθεμία από τις ερωτήσεις γραμματικής και συντακτικού, υπό τα στοιχεία II, β, i και ii, μπορεί να αναλύεται σε δύο ισοδύναμα βαθμολογικώς υποερωτήματα.

Η μετάφραση του διδαγμένου κειμένου βαθμολογείται με δέκα (10) μονάδες, η μετάφραση του αδίδακτου με τριάντα (30) και καθεμία από τις έξι (6) συνολικά ερωτήσεις του διδαγμένου και του αδίδακτου κειμένου με δέκα (10) μονάδες.

IV. Για την εξέταση στο μάθημα **Αρχαία Ελληνική Γλώσσα της Γ' τάξης** Ημερησίου Γενικού Λυκείου και της Δ' τάξης Εσπερινού Γενικού Λυκείου **της Ομάδας Προσανατολισμού Ανθρωπιστικών Σπουδών** ισχύουν τα εξής:

1. Δίνεται στους μαθητές απόσπασμα διδαγμένου «κειμένου 12 – 20 στίχων» με νοηματική συνοχή και τους ζητείται:

α) να μεταφράσουν ένα τμήμα του 8-10 στίχων στη νέα ελληνική και β) να απαντήσουν σε:

i. Δύο (2) ερωτήσεις ερμηνευτικές, που μπορεί να αναφέρονται σε ιδέες /αξίες/ προβλήματα, στη στάση/ ήθος/ χαρακτήρα των προσώπων, στο ιστορικό/ κοινωνικό/ πολιτιστικό πλαίσιο της εποχής του έργου, στη δομή/ σύνθεση του κειμένου, σε υφολογικά/ αισθητικά θέματα, με βάση ολόκληρο το ανωτέρω απόσπασμα.

ii. Μία (1) ερώτηση ερμηνευτική που αναφέρεται σε τμήματα του από μετάφραση διδασκόμενου κειμένου, σε συσχετισμό με το παραπάνω εξεταζόμενο πρωτότυπο απόσπασμα. Σ' αυτή την περίπτωση δίνεται στους μαθητές σε φωτοτυπία το συγκεκριμένο μεταφρασμένο τμήμα.

iii. Μία (1) ερώτηση που αναφέρεται στο γραμματειακό είδος, στο οποίο ανήκει το κείμενο, στο συγγραφέα ή το έργο του.

iv. Μία (1) ερώτηση λεξιλογική σημασιολογική (σύνδεση λέξεων αρχαίας και νέας, διατήρηση ή αλλαγή της σημασίας τους, οικογένειες ομόρριζων λέξεων, απλών ή σύνθετων, συνώνυμα, αντώνυμα).

2. Δίνεται επίσης αδίδακτο πεζό κείμενο αττικής διαλέκτου 10-12 στίχων και ζητείται: α) να το μεταφράσουν στη νέα ελληνική και β) να απαντήσουν σε:

i. Μία (1) ερώτηση γραμματικής και

ii. Μία (1) ερώτηση συντακτικού.

Κάθε ερώτηση του αδίδακτου κειμένου μπορεί να αναλύεται σε δύο υποερωτήματα, ανάλογα με το είδος των ερωτήσεων που χρησιμοποιούνται.

3. Η βαθμολογία κατανέμεται ως εξής:

α) Η μετάφραση του διδαγμένου κειμένου βαθμολογείται με 10 μονάδες και του αδίδακτου με 20 μονάδες της εκατοντάβαθμης κλίμακας.

β) Κάθε ερώτηση βαθμολογείται με 10 μονάδες της εκατοντάβαθμης κλίμακας.

γ) Στις περιπτώσεις των διδαγμένων κειμένων για τα οποία δεν προβλέπεται από το Πρόγραμμα Σπουδών διδασκαλία από μετάφραση, δεν δίνεται στους μαθητές η υπό στοιχείο 1.β.ii ερμηνευτική ερώτηση και τότε οι δύο πρώτες υπό στοιχείο 1.β.i ερμηνευτικές ερωτήσεις βαθμολογούνται η καθεμία με δέκα πέντε (15) μονάδες της εκατοντάβαθμης κλίμακας.

Για την εξέταση των παραπάνω θεμάτων τόσο στο διδαγμένο όσο και στο αδίδακτο κείμενο μπορεί, ανάλογα με την περίπτωση και το είδος των διδακτικών στόχων που αξιολογούνται, να χρησιμοποιούνται διάφορα είδη ερωτήσεων.

B. Νέα Ελληνική Γλώσσα

1. Για την εξέταση στο μάθημα της **Νέας Ελληνικής Γλώσσας στην Α΄ τάξη Ημερήσιου** και Α΄ και Β΄ τάξεις Εσπερινού Γενικού Λυκείου δίνονται στους μαθητές σε φωτοαντίγραφο ένα ή δύο κείμενα περιορισμένης έκτασης από τον έντυπο ή/και τον ηλεκτρονικό λόγο (βιβλία, εφημερίδες, περιοδικά, διαδίκτυο), που αναφέρονται σε κοινωνικά, πολιτικά, πολιτιστικά, επιστημονικά ή άλλα θέματα της καθημερινής ζωής και έχουν νοηματική πληρότητα. Τα κείμενα σχετίζονται με θέματα με τα οποία ασχολήθηκαν οι μαθητές κατά τη διάρκεια του σχολικού έτους. Οι μαθητές εξετάζονται σε τρία (3) θέματα. Συγκεκριμένα καλούνται:

α) να απαντήσουν σε δύο (2) ερωτήσεις που έχουν σχέση με:

i. **την κατανόηση του κειμένου** (οπτικές από τις οποίες προσεγγίζεται η πραγματικότητα, στόχοι και επιχειρήματα συγγραφέα, προβληματισμοί που θέτει, θέσεις που υποστηρίζει κ.λπ.)·

ii. **την οργάνωση του λόγου** (διάρθρωση, δομή, διαίρεση, τίτλοι ενοτήτων, συνοχή, αλληλουχία, τρόποι ανάπτυξης, συλλογιστική πορεία κ.λπ.)·

β) να απαντήσουν σε δύο (2) ερωτήσεις που αφορούν:

i. σε **σημασιολογικά στοιχεία** (σημασίες λέξεων, συνώνυμα, αντώνυμα, κατασκευή φράσεων ή παραγράφων με συγκεκριμένες λέξεις, αντικατάσταση λέξεων ή φράσεων με σημασιολογικά ισοδύναμες κ.λπ.)·

ii. στην **επισήμανση της λειτουργίας μορφοσυντακτικών δομών και υφολογικών στοιχείων του κειμένου που σχετίζονται με τους επικοινωνιακούς στόχους του συγγραφέα** (ενεργητική ή παθητική σύνταξη, γλωσσικές ποικιλίες, αναφορική και ποιητική λειτουργία της γλώσσας [δηλωτική και συνυποδηλωτική χρήση], στοιχεία προφορικού λόγου, χρήση ειδικού λεξιλογίου, είδος κειμένου κ.λπ.).

γ) να **συνθέσουν δικό τους κείμενο (ενταγμένο σε επικοινωνιακό πλαίσιο)**, το οποίο σχετίζεται θεματικά με το κείμενο ή τα κείμενα που τους δόθηκαν, στο πλαίσιο του οποίου απαντούν με πειστική επιχειρηματολογία στα ζητούμενα, διατυπώνουν κρίσεις και σχόλια ή αναπτύσσουν τεκμηριωμένα προσωπικές απόψεις. Η έκταση του κειμένου κυμαίνεται από 350 έως 400 λέξεις.

Το πρώτο (α) θέμα βαθμολογείται με είκοσι πέντε (25) μονάδες, το δεύτερο (β) με είκοσι πέντε (25) και το τρίτο (γ) **με πενήντα (50)**. Η κατανομή της βαθμολογίας στις ερωτήσεις του α' και του β' θέματος, οι οποίες μπορεί να αναλύονται σε υποερωτήματα, διαφοροποιείται ανάλογα με τον βαθμό της δυσκολίας τους και οι βαθμολογικές μονάδες καθορίζονται κατά τη διατύπωση των θεμάτων και ανακοινώνονται γραπτώς στους μαθητές.

2. Για την εξέταση στο μάθημα της **Νέας Ελληνικής Γλώσσας της Β' τάξης** Ημερησίου Γενικού Λυκείου και της Γ' τάξης Εσπερινού Γενικού Λυκείου δίνεται στους μαθητές σε φωτοαντίγραφο ένα κείμενο περιορισμένης έκτασης από τον έντυπο ή/και τον ηλεκτρονικό λόγο (βιβλία, εφημερίδες, περιοδικά, διαδίκτυο), που αναφέρεται σε κοινωνικά, πολιτικά, πολιτιστικά, επιστημονικά ή άλλα θέματα της καθημερινής ζωής και έχει νοηματική πληρότητα. Το κείμενο σχετίζεται με θέματα με τα οποία ασχολήθηκαν οι μαθητές κατά τη διάρκεια του σχολικού έτους. Οι μαθητές εξετάζονται στα παρακάτω τέσσερα (4) θέματα υπό τα στοιχεία α, β, γ, δ. Συγκεκριμένα, καλούνται:

α) να δώσουν **σύντομη περίληψη** του δοθέντος κειμένου, η έκταση της οποίας καθορίζεται ανάλογα με την έκταση και το νόημα του κειμένου.

β) να απαντήσουν σε **δύο (2) ερωτήσεις** που έχουν σχέση με:

i. την **κατανόηση του κειμένου** (οπτικές από τις οποίες προσεγγίζεται η πραγματικότητα, στόχοι και επιχειρήματα του συγγραφέα, προβληματισμοί που θέτει, θέσεις που υποστηρίζει κ.λπ.).

ii. **την οργάνωση του λόγου** (διάρθρωση, δομή, διαίρεση, τίτλοι ενοτήτων, συνοχή, ενότητα, αλληλουχία, τρόποι ανάπτυξης, συλλογιστική πορεία κ.λπ.)·

γ) να απαντήσουν **σε δύο (2) ερωτήσεις** που αφορούν:

i. σε **σημασιολογικά στοιχεία** (σημασίες λέξεων, συνώνυμα, αντώνυμα, σχηματισμός προτάσεων, περιόδων ή παραγράφων με συγκεκριμένες λέξεις ή φράσεις, αντικατάσταση λέξεων ή φράσεων με σημασιολογικά ισοδύναμες κ.λπ.)·

ii. στην **επισήμανση της λειτουργίας μορφοσυντακτικών δομών και υφολογικών στοιχείων** του κειμένου που σχετίζονται με τους επικοινωνιακούς στόχους του συγγραφέα (ενεργητική ή παθητική σύνταξη, χρήση στίξης, γλωσσικές ποικιλίες, αναφορική και ποιητική λειτουργία της γλώσσας [δηλωτική και συνυποδηλωτική χρήση], στοιχεία προφορικού λόγου, χρήση ειδικού λεξιλογίου, είδος κειμένου κ.λπ.)·

δ) να συνθέσουν δικό τους κείμενο (ενταγμένο σε επικοινωνιακό πλαίσιο και το οποίο σχετίζεται θεματικά με το κείμενο που τους δόθηκε), στο πλαίσιο του οποίου απαντούν με πειστική επιχειρηματολογία στα ζητούμενα, διατυπώνουν κρίσεις και σχόλια ή αναπτύσσουν τεκμηριωμένα προσωπικές απόψεις. Η έκταση του κειμένου κυμαίνεται από 400 έως 500 λέξεις.

Το πρώτο (α) θέμα βαθμολογείται με είκοσι (20) μονάδες, το δεύτερο (β) και το τρίτο (γ) με δεκαπέντε πέντε (15) μονάδες το καθένα και το τέταρτο **(δ) με πενήντα (50)**. Η κατανομή της βαθμολογίας στις ερωτήσεις του «β» και του «γ» θέματος, οι οποίες μπορεί να αναλύονται σε υποερωτήματα, διαφοροποιείται ανάλογα με τον βαθμό δυσκολίας τους και οι βαθμολογικές μονάδες καθορίζονται κατά τη διατύπωση των θεμάτων και ανακοινώνονται γραπτώς στους μαθητές.

3. Για την εξέταση στο μάθημα της **Νεοελληνικής Γλώσσας της Γ' τάξης** Ημερησίου Γενικού Λυκείου και της Δ' τάξης Εσπερινού Γενικού Λυκείου, δίνεται στους μαθητές σε φωτοαντίγραφο απόσπασμα κειμένου (δοκιμιακού, λογοτεχνικού, άρθρου κ.τ.λ.) μιας έως δύο σελίδων από βιβλίο, εφημερίδα ή περιοδικό (ή κατασκευασμένο για το σκοπό της αξιολόγησης) που αναφέρεται σε κοινωνικά, πολιτικά, πολιτιστικά, επιστημονικά ή άλλα θέματα της καθημερινής ζωής και έχει νοηματική πληρότητα. Το κείμενο αυτό ανταποκρίνεται στην αντιληπτική ικανότητα των μαθητών και σχετίζεται άμεσα ή έμμεσα με θεματικούς κύκλους οικείους στους μαθητές από τη σχολική διδασκαλία. Οι μαθητές καλούνται:

α) Να δώσουν μια σύντομη περίληψη του κειμένου αυτού, της οποίας η έκταση καθορίζεται ανάλογα με την έκταση και το νόημα του κειμένου.

β) Να απαντήσουν σε ερωτήσεις, με τις οποίες ελέγχονται:

i. η κατανόηση του κειμένου (ιδεολογικά σημεία του κειμένου, επιχειρήματα συγγραφέα, προβλήματα που θέτει, κ.τ.λ.)

ii. η οργάνωση του λόγου (διάρθρωση, δομή διαίρεση και τιτλοφόρηση ενοτήτων, συνοχή, ενότητα, συλλογιστική, κ.τ.λ.)

iii. τα σημασιολογικά στοιχεία (σημασία λέξεων, συνώνυμα - αντώνυμα, κατασκευή φράσεων ή παραγράφων με ορισμένες λέξεις, αντικατάσταση λέξεων ή φράσεων κ.τ.λ.).

iv. η ικανότητά τους να αναγνωρίζουν τη λειτουργία των μορφοσυντακτικών δομών, καθώς και να χειρίζονται αυτές τις δομές, ανάλογα με τους επικοινωνιακούς στόχους του κειμένου.

γ) Να συντάξουν ένα κείμενο, ενταγμένο σε επικοινωνιακό πλαίσιο, με το οποίο κρίνουν ή σχολιάζουν κάποια σημεία του κειμένου ή αναπτύσσουν προσωπικές απόψεις, παίρνοντας αφορμή από το κείμενο. Η έκταση της ανάπτυξης αυτής καθορίζεται κατά προσέγγιση, χωρίς να υπερβαίνει τις 600 λέξεις.

Το πρώτο θέμα βαθμολογείται με 25 μονάδες, το δεύτερο θέμα βαθμολογείται με 35 μονάδες, οι οποίες κατανέμονται σε επιμέρους ερωτήσεις, ενώ το τρίτο θέμα βαθμολογείται με 40 μονάδες. Κατά τη βαθμολόγηση όλων των θεμάτων λαμβάνεται υπόψη η ορθογραφία, η δομή του κειμένου, ο λεξιλογικός πλούτος, η ακρίβεια και η ορθότητα της διατύπωσης καθώς και το περιεχόμενο.

Γ. Λογοτεχνία

1. Α. Για την εξέταση του μαθήματος της **Νέας Ελληνικής Λογοτεχνίας στην Α΄ Τάξη** Ημερησίου και στην Α΄ Τάξη Εσπερινού Γενικού Λυκείου δίνεται στους μαθητές αδίδακτο κείμενο, ομοειδές ή ομόθεμο με τις διδακτικές ενότητες που έχουν διδαχθεί («Τα φύλα στη λογοτεχνία», «Παράδοση και μοντερνισμός στη νεοελληνική ποίηση» και «Θέατρο»).

1. Σε περίπτωση που το κείμενο αναφέρεται στις θεματικές ενότητες «Τα φύλα στη Λογοτεχνία» και «Θέατρο», οι μαθητές καλούνται:

α) **να επισημάνουν τα πρόσωπα που αναφέρονται στο κείμενο και να τα εντάξουν στον τόπο και στον χρόνο της αφήγησης·**

β) να διακρίνουν και να περιγράψουν ένα ή δύο λογοτεχνικούς χαρακτήρες, κάνοντας αναφορές στις σχέσεις των δύο φύλων, στον κοινωνικό τους ρόλο ή σε κοινωνικά στερεότυπα σχετιζόμενα με το θέμα του κειμένου, και να αιτιολογήσουν τις απαντήσεις τους με αντίστοιχες παραπομπές στο κείμενο

γ) να βρουν **τον αφηγητή της ιστορίας και να αλλάξουν το πρόσωπο του αφηγητή** ώστε να φανεί η αντίστοιχη αλλαγή στην οπτική της αφήγησης **ή να μετατρέψουν το διαλογικό μέρος** του κειμένου σε συνεχή αφηγηματικό λόγο

δ) να διατυπώσουν σε **μία ή δύο παραγράφους την άποψή τους** για το περιεχόμενο του κειμένου συσχετίζοντας το με τις αντιλήψεις της εποχής μας.

Οι ερωτήσεις υπό τα στοιχεία «α» και «β» βαθμολογούνται με 50 μονάδες (α = 25 μονάδες + β = 25 μονάδες) και συνοδεύουν το αδίδακτο κείμενο.

Οι ερωτήσεις υπό τα στοιχεία «γ» και «δ» βαθμολογούνται με 50 μονάδες (γ = 25 μονάδες + δ = 25 μονάδες).

2. Σε περίπτωση που το ποίημα ανήκει στην ενότητα «Παράδοση και Μοντερνισμός στη νεοελληνική ποίηση», οι μαθητές καλούνται:

α) **να αναγνωρίσουν** στο ποίημα γενικά χαρακτηριστικά της παραδοσιακής ή της μοντέρνας ποίησης

β) να επισημάνουν στο ποίημα **εκφραστικά μέσα και εκφραστικούς τρόπους** (μεταφορές, παρομοιώσεις, εικόνες, στοιχεία που αφορούν τη γλώσσα, όπως λόγιες, λαϊκές ιδιοματικές ή αντιλυρικές λέξεις κ.λπ.) **και να σχολιάσουν τη λειτουργία τους**

γ) να **επισημάνουν** στο ποίημα **βασικά χαρακτηριστικά του λογοτεχνικού ρεύματος** (π.χ. ρομαντισμός, συμβολισμός κ.λπ.) **στο οποίο ανήκει**

δ) να **σχολιάσουν** σε μία ή δύο παραγράφους **βασικά σύμβολα ή θέματα του ποιήματος και να αιτιολογήσουν τις απαντήσεις τους με αντίστοιχες παραπομπές στο κείμενο**.

Οι ερωτήσεις υπό τα στοιχεία «α» και «β» βαθμολογούνται με 50 μονάδες (α = 25 μονάδες + β = 25 μονάδες) και συνοδεύουν το αδίδακτο κείμενο.

Οι ερωτήσεις υπό τα στοιχεία «γ» και «δ» βαθμολογούνται με 50 μονάδες (γ = 25 μονάδες + δ = 25 μονάδες).

B. Για την εξέταση στη **Νέα Ελληνική Λογοτεχνία** στη Β΄ Τάξη Εσπερινού Γενικού Λυκείου δίνεται στους μαθητές σε φωτοαντίγραφο πεζό ή ποιητικό κείμενο, που

περιλαμβάνεται στη διδαχθείσα ύλη, καθώς και αδίδακτο πεζό ή ποιητικό κείμενο ίσης κατά προσέγγιση δυσκολίας με το διδαγμένο, με τις αναγκαίες διευκρινίσεις.

Οι μαθητές καλούνται να απαντήσουν σε τέσσερα (4) θέματα, από τα οποία δύο (2), τα υπό τα στοιχεία «α» και «β» συνοδεύουν το αδίδακτο κείμενο, και δύο (2), τα υπό τα στοιχεία «γ» και «δ», αναφέρονται στο διδαγμένο κείμενο. Τα θέματα αφορούν:

- α) στον ερμηνευτικό σχολιασμό του αδίδακτου λογοτεχνικού κειμένου·
- β) σε παρατηρήσεις επί των εκφραστικών μέσων και τρόπων που εμπεριέχονται στο αδίδακτο κείμενο (π.χ. ζητείται από τους μαθητές να βρουν μεταφορές, παρομοιώσεις, εικόνες, στοιχεία που αφορούν τη γλώσσα, όπως λόγιες, λαϊκές ιδιοματικές ή αντιλυρικές λέξεις κ.λπ.)
- γ) στον συγγραφέα του διδαγμένου κειμένου και σε γραμματολογικά στοιχεία που προκύπτουν άμεσα ή έμμεσα από αυτό·
- δ) στον ερμηνευτικό ή αισθητικό σχολιασμό του διδαγμένου κειμένου ή στην ανάπτυξη, σε μία (1) ή δύο (2) παραγράφους, χωρίων του.

Η βαθμολογία κατανέμεται κατά 25% σε κάθε θέμα, το οποίο μπορεί να αναλύεται σε δύο ερωτήσεις. Η κατανομή της βαθμολογίας στις ερωτήσεις μπορεί να διαφοροποιείται ανάλογα με τον βαθμό της δυσκολίας τους και οι βαθμολογικές μονάδες κάθε ερώτησης καθορίζονται κατά τη διατύπωση των θεμάτων και ανακοινώνονται γραπτώς στους μαθητές».

2. Για την εξέταση στο μάθημα της Νέας Ελληνικής Λογοτεχνίας της Β΄ τάξης Ημερησίου Γενικού Λυκείου και της Γ΄ τάξης Εσπερινού Γενικού Λυκείου δίνεται στους μαθητές σε φωτοαντίγραφο περιορισμένης εκτάσεως πεζό ή ποιητικό κείμενο που περιλαμβάνεται στη διδαχθείσα ύλη, καθώς και αδίδακτο περιορισμένης εκτάσεως πεζό ή ποιητικό κείμενο (ίσης κατά προσέγγιση δυσκολίας με το διδαγμένο), με τις αναγκαίες διευκρινίσεις. Το αδίδακτο κείμενο εντάσσεται γραμματολογικά σε μία από τις ενότητες του οικείου διδακτικού εγχειριδίου (Νέα Αθηναϊκή Σχολή: Η πεζογραφία, Νεότερη Λογοτεχνία: Πρώτη 10ετία του Μεσοπολέμου, Νεότερη Ποίηση, Πεζογραφία: Η πεζογραφία του Μεσοπολέμου)⁶. Οι μαθητές καλούνται να απαντήσουν στα παρακάτω **τέσσερα (4) θέματα**, που μπορεί να αναλύονται σε δύο (2) ερωτήσεις το καθένα, από τα οποία δύο (2), και

⁶ Βλ. επισήμανση – διευκρίνισή μου στη σελ. 20: **4. I. Ειδικότερες διευκρινίσεις – επισημάνσεις κατά περίπτωση μαθήματος: Λογοτεχνία Β΄τάξη ΓΕΛ.**

συγκεκριμένα τα υπό τα στοιχεία «α» και «β», συνοδεύουν το αδίδακτο κείμενο, και δύο (2), τα υπό τα στοιχεία «γ» και «δ», αναφέρονται στο διδαγμένο κείμενο. Τα θέματα αφορούν:

α) στην **κατανόηση του αδίδακτου λογοτεχνικού κειμένου**, στον **ερμηνευτικό σχολιασμό** παραγράφων ή στίχων του, στην επισήμανση συμβόλων (μυθικών ή άλλων), στην αξιολόγηση στάσεων και αντιλήψεων που εντοπίζονται σε αυτό, στον χαρακτηρισμό των προσώπων που αναφέρονται στο κείμενο και την ένταξή τους στον τόπο και στον χρόνο της αφήγησης κ.λπ.

β) σε **παρατηρήσεις επί των εκφραστικών μέσων και τρόπων** που εντοπίζονται στο αδίδακτο κείμενο (π.χ. ζητείται από τους μαθητές να εντοπίσουν και να σχολιάσουν μεταφορές, παρομοιώσεις, επαναλήψεις, εικόνες, στοιχεία της γλώσσας, όπως λόγιες, λαϊκές ιδιοματικές ή αντιλυρικές λέξεις κ.λπ.) και στην **επαλήθευση μιας κρίσης** σχετικής με το κείμενο (το είδος του, τη λογοτεχνική γενιά του δημιουργού ή το λογοτεχνικό ρεύμα στο οποίο ανήκει το κείμενο, το ύφος του, τη δομή του κ.λπ.).

γ) σε **γραμματολογικά στοιχεία που προκύπτουν άμεσα ή έμμεσα από το διδαγμένο κείμενο** και αφορούν στο είδος του, στον συγγραφέα, στο λογοτεχνικό ρεύμα στο οποίο εντάσσεται το κείμενο, σε στοιχεία της αφήγησης κ.λπ.

δ) στον **ερμηνευτικό ή αισθητικό σχολιασμό του διδαγμένου κειμένου** (στην κατανόηση του περιεχομένου, στη δομή, στον σχολιασμό φράσεων, στίχων ή παραγράφων, στην ανάπτυξη χωρίων σε μία (1) ή δύο (2) παραγράφους, σε χαρακτηρισμούς προσώπων, σε στάσεις και αντιλήψεις, σε παρατηρήσεις επί των εκφραστικών μέσων και τρόπων, σε απλά υφολογικά στοιχεία κ.λπ.).

Η βαθμολογία κατανέμεται **κατά 25% σε κάθε θέμα**. Η κατανομή της βαθμολογίας στις ερωτήσεις των θεμάτων μπορεί να διαφοροποιείται ανάλογα με τον βαθμό της δυσκολίας τους και οι βαθμολογικές μονάδες κάθε ερώτησης καθορίζονται κατά τη διατύπωση των θεμάτων και ανακοινώνονται γραπτώς στους μαθητές.

3. Η εξέταση στα μαθήματα **«Νεοελληνική Λογοτεχνία»** Γενικής Παιδείας και **«Λογοτεχνία»** της Ομάδας Προσανατολισμού Ανθρωπιστικών Σπουδών στη **Γ΄ τάξη** Ημερησίου Γενικού Λυκείου και στη Δ΄ τάξη Εσπερινού Γενικού Λυκείου αναφέρεται σε πεζό ή ποιητικό κείμενο που περιέχεται στη διδαχθείσα ύλη της αντίστοιχης τάξης, το οποίο δίνεται στους μαθητές σε φωτοτυπία, μαζί με τις

αναγκαίες σημασιολογικές ή άλλες διευκρινίσεις. Το κείμενο συνοδεύεται από πέντε ερωτήσεις που αναφέρονται:

α) στον συγγραφέα του έργου και σε γραμματολογικά στοιχεία που προκύπτουν άμεσα ή έμμεσα από το κείμενο (1 ερώτηση),

β) στη δομή του κειμένου, στην επαλήθευση ή διάψευση μιας κρίσης με βάση το κείμενο, σε παρατηρήσεις επί των εκφραστικών μέσων και τρόπων του κειμένου (υφολογική διερεύνηση, αφηγηματικές λειτουργίες, επιλογές του δημιουργού σε διάφορα επίπεδα γλωσσικής ανάλυσης) (2 ερωτήσεις),

γ) σε σχολιασμό ή στη σύντομη ανάπτυξη, σε 1-2 παραγράφους, ορισμένων χωρίων του κειμένου (1 ερώτηση),

δ) σε σχολιασμό αδιδακτου λογοτεχνικού κειμένου το οποίο δίνεται στους μαθητές επίσης σε φωτοτυπία και είναι ίσης, κατά προσέγγιση, δυσκολίας με το διδαγμένο (1 ερώτηση).

Η ερώτηση α βαθμολογείται με δεκαπέντε (15) μονάδες, οι δύο ερωτήσεις της β' περίπτωσης με είκοσι (20) μονάδες η καθεμία, η ερώτηση γ' με εικοσιπέντε (25) μονάδες και η ερώτηση δ' με είκοσι (20) μονάδες.

Σε περίπτωση κατά την οποία μία (1) ερώτηση αναλύεται σε υποερωτήματα, η βαθμολογία που προβλέπεται γι' αυτήν κατανέμεται ισότιμα στα υποερωτήματα, εκτός αν κατά την ανακοίνωση των θεμάτων καθορίζεται διαφορετικός συντελεστής βαρύτητας γι' αυτά.

Α. Ιστορία

1. Οι μαθητές στην **Α' τάξη Ημερήσιου** και Α' και Β' τάξεις Εσπερινού Γενικού Λυκείου αξιολογούνται στο μάθημα της **Ιστορίας** με συνδυασμό θεμάτων/ερωτήσεων, που ταξινομούνται σε δύο (2) ομάδες:

I. Στην **ομάδα Α'** περιλαμβάνονται δύο (2) θέματα που αναλύονται σε επιμέρους ερωτήσεις, με τις οποίες ελέγχονται οι ιστορικές γνώσεις των μαθητών (χρονολογίες, ιστορικές έννοιες, ιστορικά φαινόμενα ή γεγονότα, δράση προσώπων κ.λπ.):

1. Το πρώτο θέμα περιλαμβάνει: α) **ερωτήσεις αντικειμενικού τύπου** (1.α), που βαθμολογούνται με δέκα (10) μονάδες· β) **εξήγηση δύο ή τριών ιστορικών όρων/εννοιών** (1.β), που βαθμολογείται με δεκαπέντε (15) μονάδες.

2. Το **δεύτερο θέμα** περιλαμβάνει **δύο ερωτήσεις σύντομης απάντησης** (2.α.) και (2.β.) και βαθμολογείται με είκοσι πέντε (25) μονάδες.

II. Στην **ομάδα Β΄** περιλαμβάνονται **δύο (2) θέματα**, που το καθένα μπορεί να αναλύεται σε δύο επιμέρους ερωτήσεις, με τις οποίες ελέγχονται **η ικανότητα των μαθητών στη σύνθεση των ιστορικών γνώσεων και η κριτική προσέγγισή τους** (ανάλυση ή σύνθεση αιτίων ή συνθηκών, αποτίμηση της δράσης προσώπων, αξιολόγηση αποτελεσμάτων, σύγκριση απόψεων, προέκταση ιστορικών πληροφοριών κ.λπ.). Τα θέματα αυτής της ομάδας επιλέγονται από ενότητες της εξεταστέας ύλης διαφορετικές εκείνων από τις οποίες προέρχονται οι ερωτήσεις (2.α) και (2.β) της ομάδας Α΄ και βαθμολογούνται αθροιστικά με 50 μονάδες. Στην περίπτωση αυτής της ομάδας χρησιμοποιούνται και ερωτήσεις επεξεργασίας ιστορικού υλικού, το οποίο δίνεται στους μαθητές φωτοτυπημένο. Το υλικό αυτό προέρχεται από ιστορικές μαρτυρίες, αρχαιολογικές μελέτες, έργα τέχνης, φωτογραφίες, στατιστικούς πίνακες, χάρτες, διαγράμματα και από όλα εκείνα τα στοιχεία που χρησιμοποιούνται ως ιστορικά τεκμήρια ή ως μέσα άντλησης πληροφοριών για την εξαγωγή ιστορικών συμπερασμάτων.

Η βαθμολογία κάθε ερώτησης των παραπάνω θεμάτων και των δύο ομάδων διαφοροποιείται ανάλογα με τον βαθμό δυσκολίας της. Οι βαθμολογικές μονάδες καθεμιάς καθορίζονται κατά τη διατύπωση των θεμάτων και ανακοινώνονται γραπτώς στους μαθητές.

2. Οι μαθητές εξετάζονται στο μάθημα της **Ιστορίας της Β΄ τάξης Ημερησίου Γενικού Λυκείου** με συνδυασμό θεμάτων/ερωτήσεων, που ταξινομούνται σε δύο (2) ομάδες:

I. Στην **ομάδα Α΄** περιλαμβάνονται **δύο (2) θέματα** που αναλύονται σε επιμέρους ερωτήσεις, με τις οποίες ελέγχονται **οι ιστορικές γνώσεις** των μαθητών (χρονολογίες, ιστορικές έννοιες, ιστορικά φαινόμενα ή γεγονότα, δράση προσώπων κ.λπ.):

1. Το πρώτο θέμα περιλαμβάνει: α) **ερωτήσεις αντικειμενικού τύπου** (1.α), που βαθμολογούνται με δέκα (10) μονάδες β) **εξήγηση δύο (2) ή τριών (3) ιστορικών όρων/εννοιών** (1.β), που βαθμολογείται με δεκαπέντε (15) μονάδες.

2. Το δεύτερο θέμα περιλαμβάνει **δύο ερωτήσεις σύντομης απάντησης** (2.α) και (2.β) και βαθμολογείται με είκοσι πέντε (25) μονάδες.

II. Στην ομάδα Β' περιλαμβάνονται δύο (2) θέματα, που το καθένα μπορεί να αναλύεται σε δύο επιμέρους ερωτήσεις, με τις οποίες ελέγχονται η ικανότητα των μαθητών στη σύνθεση των ιστορικών γνώσεων και η κριτική προσέγγισή τους (ανάλυση ή σύνθεση αιτίων ή συνθηκών, αποτίμηση της δράσης προσώπων, αξιολόγηση αποτελεσμάτων, σύγκριση απόψεων, προέκταση ιστορικών πληροφοριών κ.λπ.). Προς αποφυγήν επικαλύψεων, τα θέματα αυτής της ομάδας επιλέγονται από την εξεταστέα ύλη με τρόπο ώστε να είναι διαφορετικά ως προς το γνωστικό τους περιεχόμενο από τις ερωτήσεις (2.α) και (2.β) της ομάδας Α' και βαθμολογούνται αθροιστικά με πενήντα (50) μονάδες. Στην περίπτωση αυτής της ομάδας χρησιμοποιούνται και ερωτήσεις επεξεργασίας ιστορικού υλικού, το οποίο δίνεται στους μαθητές φωτοτυπημένο. Το υλικό αυτό προέρχεται από ιστορικές μαρτυρίες, αρχαιολογικές μελέτες, έργα τέχνης, φωτογραφίες, στατιστικούς πίνακες, χάρτες, διαγράμματα και από όλα εκείνα τα στοιχεία που χρησιμοποιούνται ως ιστορικά τεκμήρια ή ως μέσα άντλησης πληροφοριών για την εξαγωγή ιστορικών συμπερασμάτων.

Η βαθμολογία κάθε ερώτησης των παραπάνω θεμάτων και των δύο (2) ομάδων διαφοροποιείται ανάλογα με τον βαθμό δυσκολίας της. Οι βαθμολογικές μονάδες καθεμιάς καθορίζονται κατά τη διατύπωση των θεμάτων και ανακοινώνονται γραπτώς στους μαθητές.

3. Η **Ιστορία** ως μάθημα Γενικής Παιδείας και ως μάθημα της Ομάδας Προσανατολισμού Ανθρωπιστικών Σπουδών και της Ομάδας Προσανατολισμού Σπουδών Οικονομίας & Πληροφορικής στη **Γ' τάξη Ημερησίου Γενικού Λυκείου** και στη **Δ' τάξη Εσπερινού Γενικού Λυκείου** εξετάζεται με συνδυασμό ερωτήσεων, οι οποίες ταξινομούνται σε δύο ομάδες.

α) Στην πρώτη ομάδα περιλαμβάνονται **δύο θέματα** που μπορούν να αναλύονται σε ερωτήσεις με τις οποίες **ελέγχονται οι ιστορικές γνώσεις** των μαθητών (ιστορικές έννοιες, ιστορικά γεγονότα, χρονολογίες, δράση ιστορικών προσώπων, κοινωνικά, οικονομικά, πολιτικά και πολιτιστικά φαινόμενα, κ.τ.λ.) και η κατανόησή τους.

β) Στη δεύτερη ομάδα περιλαμβάνονται **δύο (2) τουλάχιστον θέματα που απαιτούν σύνθεση ιστορικών γνώσεων και κριτική ικανότητα** (αξιολογήσεις ιστορικών γεγονότων ή ιστορικών προσώπων, ανάλυση αιτίων ή συνθηκών που συντέλεσαν στη διαμόρφωση και εξέλιξη σημαντικών ιστορικών φαινομένων κ.τ.λ.). Στην περίπτωση

αυτή μπορούν να χρησιμοποιούνται και ερωτήσεις επεξεργασίας ιστορικού υλικού, το οποίο δίνεται στους μαθητές σε φωτοτυπία. Το υλικό αυτό αφορά γραπτές ιστορικές πηγές, εικαστικά έργα, χάρτες, διαγράμματα κ.τ.λ. που χρησιμοποιούνται ως αποδεικτικά στοιχεία ή ως μέσα άντλησης στοιχείων για την εξαγωγή ιστορικών συμπερασμάτων.

Η βαθμολογία κατανέμεται κατά 50% σε καθεμία από τις ομάδες αυτές. Η κατανομή της βαθμολογίας στις ερωτήσεις κάθε ομάδας, μπορεί να διαφοροποιείται ανάλογα με το βαθμό δυσκολίας σε καθεμία από αυτές, η οποία καθορίζεται κατά τη διατύπωση των θεμάτων και ανακοινώνεται στους μαθητές γραπτώς.

E7. Λατινικά

Για την εξέταση στο μάθημα των **Λατινικών** της Ομάδας Προσανατολισμού Ανθρωπιστικών Σπουδών της Γ΄ τάξης Ημερησίου Γενικού Λυκείου και της Δ΄ τάξης Εσπερινού Γενικού Λυκείου δίνεται στους μαθητές διδαγμένο κείμενο 10-15 στίχων και ζητείται από αυτούς:

- α) να το μεταφράσουν στη νέα ελληνική γλώσσα.
- β) να απαντήσουν σε τέσσερις παρατηρήσεις: δύο (2) γραμματικές και δύο (2) συντακτικές, οι οποίες μπορεί να αναλύονται σε υποερωτήματα.

Η βαθμολογία κατανέμεται ως εξής:

- i. Μετάφραση κειμένου 40 μονάδες.
- ii. Κάθε γραμματική ή συντακτική παρατήρηση 15 μονάδες.

Π⁸. Φιλοσοφία

Για την εξέταση στο μάθημα **Φιλοσοφία στη Β΄ τάξη Ημερησίου Γενικού Λυκείου** και στη Β΄ τάξης Εσπερινού Γενικού Λυκείου δίνονται δύο ομάδες θεμάτων:

Στην Α΄ ομάδα περιλαμβάνονται δύο (2) θέματα (με ερωτήσεις διαφόρων τύπων), με τα οποία **ελέγχεται ο βαθμός κατανόησης της διδαχθείσας ύλης** (φιλοσοφικών εννοιών, θεωριών κ.λπ.).

Στη Β΄ ομάδα περιλαμβάνονται δύο (2) θέματα, τα οποία απαιτούν **συνδυασμό γνώσεων, επιχειρηματολογία και τεκμηρίωση**, και με τα οποία **ελέγχεται η ικανότητα του μαθητή για αυτοδύναμη συνθετική και κριτική σκέψη, καθώς και η ικανότητά του για προεκτάσεις σε**

⁷ Διατηρείται εδώ η αρίθμηση που έχει το μάθημα στην προαναφερόμενη Εγκύκλιο ΥΠΠΕΘ με τις οδηγίες αξιολόγησης όλων των μαθημάτων του Γενικού Λυκείου.

⁸ Διατηρείται εδώ η αρίθμηση που έχει το μάθημα στην προαναφερόμενη Εγκύκλιο ΥΠΠΕΘ με τις οδηγίες αξιολόγησης όλων των μαθημάτων του Γενικού Λυκείου.

σύγχρονους προβληματισμούς. Στις ερωτήσεις αυτές ενδείκνυται να δίνονται σύντομα αποσπάσματα φιλοσοφικών ή άλλων κειμένων, εικόνες, πολυτροπικά κείμενα κ.λπ., με στόχο τη διασάφηση και προέκταση φιλοσοφικών θεμάτων που αφορούν στην εξεταστέα ύλη.

Τα παραπάνω θέματα μπορεί να αναλύονται **σε δύο (2) ερωτήσεις το καθένα** και ορίζονται με τέτοιο τρόπο ώστε να αποφεύγονται επικαλύψεις της ύλης.

Η βαθμολογία κατανέμεται κατά 50% σε κάθε ομάδα θεμάτων. Κριτήρια για την αξιολόγησή των θεμάτων της ομάδας Β' είναι η εννοιολογική ακρίβεια, η ορθότητα και η εγκυρότητα των επιχειρημάτων, η ευστοχία των παραδειγμάτων, η έκταση και η πρωτοτυπία του κριτικού προβληματισμού που αναπτύσσεται.

Η κατανομή της βαθμολογίας στις ερωτήσεις των θεμάτων μπορεί να διαφοροποιείται ανάλογα με τον βαθμό δυσκολίας τους και οι βαθμολογικές μονάδες καθορίζονται κατά τη διατύπωση των θεμάτων και ανακοινώνονται γραπτώς στους μαθητές.

ΙΑ. Ελληνικός και Ευρωπαϊκός Πολιτισμός (μάθημα επιλογής)

Οι μαθητές **στην Α' τάξη Ημερήσιου** και Α' τάξη Εσπερινού Γενικού Λυκείου αξιολογούνται στο μάθημα «**Ελληνικός και Ευρωπαϊκός Πολιτισμός**» με συνδυασμό θεμάτων/ερωτήσεων, που ταξινομούνται σε δύο (2) ομάδες:

I. Στην ομάδα Α' περιλαμβάνονται δύο (2) θέματα που αναλύονται σε επιμέρους ερωτήσεις, με τις οποίες ελέγχονται οι ιστορικές γνώσεις των μαθητών (χρονολογίες, ιστορικές έννοιες, ιστορικά φαινόμενα ή γεγονότα, δράση προσώπων κ.λπ.):

1. Το πρώτο θέμα περιλαμβάνει: α) ερωτήσεις αντικειμενικού τύπου (1.α), που βαθμολογούνται με δέκα (10) μονάδες· β) εξήγηση δύο ή τριών ιστορικών όρων/εννοιών (1.β), που βαθμολογείται με δεκαπέντε (15) μονάδες.

2. Το δεύτερο θέμα περιλαμβάνει δύο (2) ερωτήσεις σύντομης απάντησης (2.α.) και (2.β.) και βαθμολογείται με είκοσι πέντε (25) μονάδες.

II. Στην ομάδα Β' περιλαμβάνονται δύο (2) θέματα, που το καθένα μπορεί να αναλύεται σε δύο επιμέρους ερωτήσεις, με τις οποίες ελέγχονται η ικανότητα των μαθητών στη σύνθεση των ιστορικών γνώσεων και η κριτική προσέγγισή τους (ανάλυση ή σύνθεση αιτίων ή συνθηκών, αποτίμηση της δράσης προσώπων, αξιολόγηση αποτελεσμάτων, σύγκριση απόψεων, προέκταση ιστορικών πληροφοριών κ.λπ.). Τα θέματα αυτής της ομάδας επιλέγονται από ενότητες της εξεταστέας ύλης διαφορετικές εκείνων από τις οποίες προέρχονται οι ερωτήσεις (2.α) και (2.β) της ομάδας Α' και βαθμολογούνται αθροιστικά με 50 μονάδες. Στην περίπτωση αυτής της ομάδας χρησιμοποιούνται και ερωτήσεις επεξεργασίας ιστορικού υλικού, το οποίο δίνεται στους μαθητές φωτοτυπημένο. Το υλικό αυτό προέρχεται από ιστορικές μαρτυρίες, αρχαιολογικές μελέτες, έργα

τέχνης, φωτογραφίες, στατιστικούς πίνακες, χάρτες, διαγράμματα και από όλα εκείνα τα στοιχεία που χρησιμοποιούνται ως ιστορικά τεκμήρια ή ως μέσα άντλησης πληροφοριών για την εξαγωγή ιστορικών συμπερασμάτων.

Η βαθμολογία κάθε ερώτησης των παραπάνω θεμάτων και των δύο ομάδων διαφοροποιείται ανάλογα με τον βαθμό δυσκολίας της. Οι βαθμολογικές μονάδες καθεμιάς καθορίζονται κατά τη διατύπωση των θεμάτων και ανακοινώνονται γραπτώς στους μαθητές.

Σημείωση: Για την αξιολόγηση των μαθημάτων β' ανάθεσης από Φιλολόγους, βλ. στην προαναφερόμενη εγκύκλιο ΥΠΠΕΘ Αρ. Πρωτ. 188140/Δ2/20-11-2015⁹ με θέμα «Οδηγίες για τον τρόπο αξιολόγησης μαθημάτων του Γενικού Λυκείου για το σχολ. έτος 2015-2016»

4. I. Ειδικότερες διευκρινίσεις – επισημάνσεις κατά περίπτωση μαθήματος:

Στη συνέχεια σχετικών ερωτήσεων από Συναδέλφους, διευκρινίζω τα ακόλουθα.

4.1.A. Αρχαία Ελληνική Γλώσσα Α' τάξης Ημερήσιου ΓΕΛ:

Στο i., η τρίτη ερμηνευτική ερώτηση αναφέρεται «σε τμήμα διδαγμένου από μετάφραση κειμένου», αλλά δεν είναι υποχρεωτικό (δεν αναγράφεται ως ζητούμενο στις οδηγίες αξιολόγησης) η ερώτηση αυτή να αφορά σε συσχετισμό, σύγκριση, παραλληλισμό του διδαγμένου από μετάφραση κειμένου με το αδίδακτο. Η επιλογή, δηλαδή, του διδαγμένου από μετάφραση κειμένου δεν περιορίζεται από το κριτήριο της δυνατότητας να αντληθεί από αυτό ερώτηση «σύγκρισης» με το αδίδακτο που δόθηκε στις εξετάσεις.

4.1.B. Νεοελληνική Γλώσσα Β' τάξης και Νεοελληνική Γλώσσα Γ' τάξης

Το κείμενο που συνθέτουν οι μαθητές στη Νεοελληνική Γλώσσα της Α' και Β' τάξης βαθμολογείται με 50 μονάδες, ενώ στη Γ' τάξη το κείμενο που συντάσσουν (γ' ζητούμενο) βαθμολογείται με 40 μονάδες.

4.1.G. Λογοτεχνία Β' τάξης ημερήσιου ΓΕΛ

Το αδίδακτο λογοτεχνικό κείμενο «εντάσσεται γραμματολογικά σε μία από τις ενότητες του οικείου διδακτικού εγχειριδίου (Νέα Αθηναϊκή Σχολή κλπ), αλλά «δεν ζητείται» (δεν καθορίζεται από τον προβλεπόμενο τρόπο αξιολόγησης) κάποια ιδιαίτερη σύνδεση ή συσχέτισή του με το διδαγμένο λογοτεχνικό κείμενο, π.χ.

⁹ Όπως προαναφέρθηκε, βλ. ανάρτηση στον ιστότοπο που επιμελούμαι «Φιλολόγοι Ηρακλείου», στην καταχώριση «Νομοθεσία–Οδηγίες→ ΓΕΝΙΚΟ ΛΥΚΕΙΟ http://users.sch.gr/sfscholiki/fi/index.php?option=com_content&view=article&id=131:2012-10-24-20-08-47&catid=8:2009-12-14-10-33-24&Itemid=9]

θεματική ομοιότητα ή ένταξη στην ίδια σχολή. Οι Φιλολόγοι έχουν την ευχέρεια να επιλέξουν αν θα έχει ή όχι σχετική σύνδεση το αδιδακτο λογοτεχνικό κείμενο με το διδαγμένο λογοτεχνικό κείμενο τα οποία θα δώσουν προς εξέταση στους μαθητές, λαμβάνοντας υπόψη παιδαγωγικούς στόχους και τους μαθητές τους.

5. Προετοιμασία των μαθητών για τις εξετάσεις περιόδου Μαΐου-Ιουνίου 2016 στα φιλολογικά μαθήματα του Λυκείου

Πριν τη λήξη των μαθημάτων είναι πολλαπλά ωφέλιμο για τους μαθητές να ενημερωθούν πιο αναλυτικά και συγκεκριμένα αφενός για όσα προβλέπονται στον νόμο για τον τρόπο εξέτασής τους και αφετέρου να επεξεργαστούν προφορικά με τον/τη Φιλολόγο στην τάξη ενδεικτικά ένα «διαγώνισμα εξετάσεων» (θέματα γραπτής δοκιμασίας) διαμορφωμένο σύμφωνα με την προβλεπόμενη αξιολόγηση για το αντίστοιχο μάθημα.

Πέρα από ενδεχόμενη εξάσκηση κατά τη διάρκεια του έτους σε ενδεικτική γραπτή δοκιμασία σύμφωνα με τα θέματα και τη μοριοδότηση που προβλέπεται, είναι παιδαγωγικά σκόπιμο, στο πλαίσιο της προετοιμασίας για τις εξετάσεις του τέλους του έτους, οι μαθητές να επεξεργαστούν προφορικά με τον/τη Φιλολόγο ενδεικτικά ένα «διαγώνισμα» (θέματα γραπτής δοκιμασίας) διαμορφωμένο σύμφωνα με την προβλεπόμενη αξιολόγηση για το αντίστοιχο μάθημα. Έτσι θα κατανοήσουν καλύτερα και θα εξοικειωθούν

- ✓ με τον τύπο των ερωτήσεων,
- ✓ τη μοριοδότηση των ερωτήσεων,
- ✓ τον τρόπο απαντήσεων, ειδικότερα: την έμφαση που πρέπει να δίδουν σε σημεία περιεχομένου – δομής - έκφρασης/γλώσσας - μορφής των γραπτών τους.

Χρειάζεται, επίσης, γενικότερη προετοιμασία των μαθητών για την περίοδο των εξετάσεων, όπως:

- ✓ κατάλληλη παρότρυνση για οργάνωση της μελέτης,
- ✓ οδηγίες διευκόλυνσης για συστηματική επανάληψη,
- ✓ καθοδήγηση για έμφαση στα ουσιώδη
- ✓ τεχνικές που θα βοηθήσουν κατά τη μελέτη τους για τις εξετάσεις (π.χ. σημειώσεις στη διάρκεια της μελέτης, ασκήσεις, υπογραμμίσεις και άλλες πρακτικές που ενισχύουν την απομνημόνευση και την αφομοίωση κ.ά.).

Και βέβαια, αναγκαίες είναι πριν τη λήξη των μαθημάτων **οι επαναλήψεις** αλλά και οι σημειώσεις για επανάληψη-αφομοίωση σε σημεία της ύλης που αποτέλεσαν κεντρικό στόχο της διδασκαλίας σε ετήσια βάση καθώς και οι περιεκτικές σημειώσεις όπου τυχόν χρειάζεται για ολοκλήρωση περιεχομένων (π.χ. στην Ιστορία).

Παράλληλα χρειάζεται να ενισχύσουμε ψυχολογικά τους μαθητές, προσπαθώντας να μειώσουμε το άγχος των εξετάσεων και να καλλιεργήσουμε θετική διάθεση και στάση ως προς την προετοιμασία, την ηρεμία και την αξία της ψυχραιμίας. Για τους έφηβους μαθητές οι εξετάσεις είναι συχνά «δοκιμασίες» και ο τρόπος αντιμετώπισης που συνηθίζουν να έχουν τους συνοδεύει πολλές φορές και στη διάρκεια των σπουδών τους και στη ζωή τους, γι' αυτό η ενθάρρυνση και η καλλιέργεια ψυχραιμίας είναι πολύτιμα «μαθήματα» που μπορούμε ως εκπαιδευτικοί να τους προσφέρουμε.

Όπως καταλαβαίνουμε, ιδιαίτερος απαραίτητη είναι η ψυχολογική ενίσχυση και η καλλιέργεια θετικής και ψύχραιμης ματιάς στους μαθητές της Γ' Λυκείου οι οποίοι θα αντιμετωπίσουν προσεχώς τις «γραπτές δοκιμασίες» σε πανελλαδικό επίπεδο. Ότι για τους έμπειρους καθηγητές είναι πια «διαδικασία», για τους μαθητές που πρώτη φορά «δοκιμάζονται» σε πανελλαδικές εξετάσεις είναι πρωτόγνωρο και προκαλεί άγχος, οπότε η συναισθηματική υποστήριξη είναι παιδαγωγικά απαραίτητη.

6. Ζητήματα Παιδαγωγικής κατά τις εξετάσεις

- ✚ Στην περίπτωση των μαθητών που έχουν διαγνωστεί αρμοδίως με δυσλεξία /μαθησιακές δυσκολίες και εξετάζονται **προφορικά**, χρειάζεται προσοχή και λεπτότητα, ώστε να αποδώσουν το καλύτερο που μπορούν. Είναι απαραίτητο να βρούμε χώρο και χρόνο για την προφορική εξέτασή τους και να τους διατυπώνουμε απλά τις ερωτήσεις ή και να τις αναδιατυπώνουμε με διαφορετικές λέξεις, όταν χρειαστεί, προσέχοντας να μην τους δημιουργούνται αισθήματα άγχους ή προσβολής.
- ✚ Πέρα από τα προηγούμενα, εμείς οι εκπαιδευτικοί, και ως εισηγητές και ως επιτηρητές, μέσα από τη διεξαγωγή των εξετάσεων, καλούμαστε να

«διδάξουμε» στους μαθητές μας όχι μόνο την αξία των γνώσεων αλλά και του ήθους και της αξιοπρέπειας των διαγωνιζόμενων. **Οι εξετάσεις πληρούν τον παιδαγωγικό τους ρόλο, όταν οι μαθητές, παράλληλα προς τη δοκιμασία των γνώσεών τους, παίρνουν «μαθήματα» (πρότυπα συμπεριφοράς) από τους εκπαιδευτικούς/παιδαγωγούς τους για ευγένεια, τήρηση κανόνων εξέτασης και αξιοπιστίας των σχολικών θεσμών. Ο τρόπος που θα επιδιώξουμε την καλλιέργεια του ήθους των μαθητών στις εξετάσεις κάνει τη διαφορά ανάμεσα σε ένα εκπαιδευτικό σύστημα που στηρίζει και στηρίζεται σε δημοκρατικές αρχές και σε ένα που διέπεται από αυταρχικότητα και εν τέλει αντιδημοκρατική νοοτροπία. Είναι ανάγκη στις μέρες μας να βιώσουν μέσα από το σχολείο οι μαθητές μας ότι το ήθος, η ευγένεια και ο σεβασμός αποτελούν αξίες που διέπουν κάθε πτυχή συμπεριφοράς στη δημοκρατία.**

Παρακαλώ πολύ να μη διστάσετε να επικοινωνήσετε μαζί μου για κάθε θέμα που τυχόν σας προβληματίσει σχετικά με τις εξετάσεις των μαθητών.

Σας εύχομαι καλή δύναμη στο έργο σας.

Με τιμή,

Βασιλεία (Λιάνα) Καλοκύρη
Σχολική Σύμβουλος Φιλολόγων
με έδρα το Ηράκλειο

ΠΑΡΑΚΑΛΟΥΝΤΑΙ ΟΙ κ. ΔΙΕΥΘΥΝΤΕΣ/ ΔΙΕΥΘΥΝΤΡΙΕΣ ΝΑ ΦΡΟΝΤΙΣΟΥΝ ΝΑ ΕΝΗΜΕΡΩΘΟΥΝ ΕΝΥΠΟΓΡΑΦΩΣ ΟΙ ΦΙΛΟΛΟΓΟΙ ΤΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΤΟΥΣ